

feriorni« i da ovi superiorni narodi imaju pravo i dužnost, da svoje superiorne odlike nametnu pokorenim narodima i da njima vladaju, jer je sa gledišta tih teorija sloboda privilegij samo superiornih rasa, samo gospodujućih skupina.

Daljnja je misao vodilja prof. Stanojevića, da je etničko osvajanje sa strane Srba prethodilo političkom osvajanju i da je način etničkog i državnog širenja srpskog plemena bio u svim slučajevima sličan: »Prvo su stočari silazili sa svojih planina i potiskivali su staro stanovništvo iz njihovih staništa, sa planina i iz župnih predela, pa su ih onda oni zauzimali. Sa njima, ili odmah za njima, dolazilo je ratarsko stanovništvo, ali su se, uz to, sami stočari vremenom, bar delimice pretvarali u ratare, te krčili šumu i počeli obrađivati zemlju. Kad je na taj način etnički, naravno nesvesno, spremljen teren, dolazila je državna ofenziva da utvrdi i tako reći da ozakoni ono što je dotle već bilo učinjeno: posedanje nove teritorije srpskim življem«⁶⁾.

Prof. Stanojević priznaje, da je za vrijeme tih osvajanja bilo i kulturnog miješanja, ali ako je srpsko pleme posjedovalo superiorne osobine, onda je sasvim logički opravdano, kad prof. Stanojević tvrdi, da je kod tog miješanja »srpsko pleme u krajevima koje je zauzelo, starincima, koje je tamo zateklo, mnogo više dalo i naturilo svojih osobina, nego što ih je od njih primilo«⁷⁾. Prof. Stanojević tu misao naročito naglašava kad govori o srpskom prodiranju sredinom XII. vijeka u Vardarsku do-

---

*) Ib. str. 5.

7) Ib. str. 3.